

КОМІТЕТ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ
з питань прав людини, деокупації та реінтеграції
тимчасово окупованих територій України,
національних меншин і міжнародних відносин

вул. М. Грушевського, 5, м. Київ, 01008, www.rada.gov.ua

Голові Комітету Верховної Ради
України з питань правової
політики
Денису МАСЛОВУ

Щодо реєстр. № 15203
від 27.04.2026

Комітет Верховної Ради України з питань прав людини, деокупації та реінтеграції тимчасово окупованих територій України, національних меншин і міжнародних відносин (далі – Комітет) на своєму засіданні, проведеному 28 травня 2026 року (протокол № 148), розглянув проект Закону України про внесення змін до статті 1176 Цивільного кодексу України щодо права на відшкодування моральної шкоди за неправильну кваліфікацію кримінального правопорушення та надмірне тримання під вартою відповідно до статті 5 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, реєстр. № 15203 від 27.04.2026, поданий народним депутатом України Гнатенком В.С. (далі – законопроект).

Відповідно до пояснювальної записки *метою законопроекту є забезпечення права особи на відшкодування моральної шкоди за неправильну кваліфікацію кримінального правопорушення та надмірне тримання під вартою відповідно до статті 5 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.*

Для досягнення поставленої мети законопроектом пропонується доповнити статтю 1176 Цивільного кодексу України частиною третьою такого змісту:

«Право на відшкодування шкоди, завданої фізичній особі за надмірне тримання під вартою, що виникло внаслідок неправильної кваліфікації кримінального правопорушення органами досудового розслідування, прокуратури та суду, виникає з моменту фактичного перебування під вартою понад строк покарання, визначений відповідно до встановленої правової кваліфікації кримінального правопорушення в остаточному судовому рішенні».

Міністерство фінансів України вказує, що реалізація положень законопроекту матиме вплив на показники видатків Державного бюджету України.

Під час обговорення законопроекту члени Комітету зазначили наступне. Стаття 1176 Цивільного кодексу України (далі – ЦК України), яку пропонується доповнити новою частиною, має назву *«Відшкодування шкоди, завданої незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю органу, що здійснює оперативно-розшукову діяльність, досудове розслідування, прокуратури або суду»* і у тексті самої статті у чинній її редакції мова йде про відшкодування шкоди, що пов'язане саме з *незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю*. Водночас законопроект передбачає включення до цієї статті права на відшкодування шкоди, завданої *через надмірне тримання під вартою «внаслідок неправильної кваліфікації» понад строк, визначений відповідно до встановленої кваліфікації кримінального правопорушення в остаточному рішенні суду*. Тобто, у проекті Закону фактично йдеться про зміну кваліфікації правопорушення в остаточному рішенні суду. Однак сама по собі зміна кваліфікації злочину в остаточному судовому рішенні не завжди означає, що попередні дії слідчих органів були *«незаконними»*, а встановлена ними кваліфікація була *неправильною*. Кваліфікація діяння може змінюватися в залежності від показів свідків, появи нових доказів або через різне тлумачення оціночних понять. Враховуючи зазначене, пропонувані зміни до статті 1176 ЦК України не узгоджуються з її назвою та сферою застосування. Разом з тим основна ідея законопроекту щодо встановлення чіткого *механізму реалізації права на відшкодування за надмірне тримання під вартою* відповідно до стандартів статті 5 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод вбачається актуальною. Однак для досягнення цієї мети законопроект повинен чітко розмежовувати *добросовісні процесуальні дії від реальних порушень прав людини* під час застосування до неї запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою.

За підсумками обговорення Комітет ухвалив наступне рішення: звернутися до Комітету Верховної Ради України з питань правової політики з пропозицією врахувати зауваження Комітету при опрацюванні проекту Закону України про внесення змін до статті 1176 Цивільного кодексу України щодо права на відшкодування моральної шкоди за неправильну кваліфікацію кримінального правопорушення та надмірне тримання під вартою відповідно до статті 5 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, реєстр. № 15203 від 27.04.2026, поданого народним депутатом України Гнатенком В.С.

Заступниця голови Комітету

Н. ЯКОВЛЄВА

